

Edunvalvonta ja edunvalvontavaltuutus

28.1.2021

Ylitarkastaja Virva Jääskeläinen
Digi- ja väestötietovirasto

**DIGI- JA
VÄESTÖTIETO-
VIRASTO**

Digi- ja väestötietovirasto (DVV)

- aloitti toimintansa 1.1.2020
- virasto syntyi, kun maistraatit, ja maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö ja Väestörekisterikeskus yhdistyivät yhdeksi virastoksi.
- holhousviranomaisen
- valtakunnallinen toimivalta
- www.dvv.fi

Valtuutus vai edunvalvonta

- kaksi eri asiaa:
  - edunvalvontavaltuutus (laki edunvalvontavaltuutuksesta 1.11.2007)
ja
  - edunvalvonta (holhoustoimilaki 1.12.1999)
- yhtymäkohtiakin on kuten valvova viranomainen eli DVV

Edunvalvontavaltuus

- erityinen valtuutuksen muoto
- Sen avulla henkilö voi **etukäteen** järjestää asioidensa hoidon **sen varalta**, että hän myöhemmin tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan.
- Määräykset annetaan edunvalvontavaltakirjassa

Kuka voi tehdä edunvalvontavaltuutuksen?

- 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka
- kykenee ymmärtämään valtakirjan merkityksen (oikeustoimikelpoisuus).
- Valtuutukselle on laissa säädetty tiukat muotovaatimukset
  - jos niitä ei noudata, edunvalvontavaltakirja on pätemätön, eikä sitä voida myöhemmin vahvistaa

Valtakirjan muotovaatimukset (6 §)

- Kirjallisesti
- Valtuuttajan allekirjoitettava asiakirja
- Allekirjoitus kahden todistajan ollessa samanaikaisesti läsnä
- Todistajien allekirjoitettava asiakirja
- Todistajien tulee tietää, että kyseessä on edunvalvontavaltakirja, mutta valtuuttaja voi olla ilmaisematta sen sisältöä
- Todistajien tulee olla esteettömiä
  - **hoitohenkilökuntaa on usein ohjeistettu kieltäytymään todistamisesta**

Valtakirjan vähimmäissisältö

1. valtuuttamistarkoitus
2. asiat, joissa valtuutettu oikeutetaan edustamaan valtuuttajaa
3. valtuuttaja ja valtuutettu
4. määräys, jonka mukaan valtuutus tulee voimaan siinä tapauksessa, että valtuuttaja tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan (voimaantuloehto).

Todistuslausuma

- todistajien nimet, syntymäajat ja yhteystiedot
- todistamisen paikka ja aika
- maininta todistajien samanaikaisesta läsnäolosta valtakirjaa tehtäessä
- merkintä valtuuttajan kyvystä ymmärtää valtakirjan merkitys
- merkintä mahdollisista muista seikoista, joiden todistajat katsovat vaikuttavan valtakirjan pätevyyteen.

Mitä tehtäviä valtuutetulle voidaan määrätä?

- Omaisuuden ja taloudellisten asioiden hoitaminen
- Sellaiset henkilöä koskevat asiat, joiden merkitystä valtuuttaja ei kykene ymmärtämään
  - ei voi määrätä korostetun henkilökohtaisiin asioihin

Sisällön erityiskysymyksiä

- Valtakirjassa voidaan määrätä varsinaisen valtuutetun lisäksi
  - **toissijainen valtuutettu** siltä varalta, että valtuutettu kuolee tai tulee *pysyvästi* kykenemättömäksi (tai haluttomaksi) hoitamaan valtuutetun tehtävää;
  - **varavaltuutettu** siltä varalta, että valtuutetulle tulee *tilapäinen* este tai jääviystilanne.

- Jos halutaan, että valtuutetulla on oikeus
  - **kiinteistön luovuttamiseen eli myyntiin**, on tästä erikseen mainittava valtakirjassa
  - **omaisuuden lahjoittamiseen**, on ”lahjan antamisen perusteet” yksilöitävä valtakirjassa (esim. mitä lahjoitetaan, kenelle, missä tilanteessa).
- Valtuuttaja voi valtakirjassa määrätä, että valtuutetun on tehtävä **tili** DVV:lle tai haettava **lupa** tiettyihin oikeustoimiin (esim. kiinteistön myyminen).

Edunvalvontavaltuutuksen voimaantulo

- Valtuutus tulee voimaan vasta sen jälkeen, kun DVV on sen vahvistanut
- *Valtuutettu säilyttää* huolellisesti valtakirjan (hän voi joutua säilyttämään sitä hyvinkin pitkän ajan).
- Sitten, kun valtuutusta on tarpeen alkaa käyttää, **valtuutettu** toimittaa hakemuksen DVV:lle. Liitteeksi:
  - alkuperäinen valtakirja (ei kopio tai skannattu) sekä
  - lääkärinlausunto valtuuttajan sen hetkisestä terveydentilasta
- DVV selvittää täyttyvätkö valtakirjan muotovaatimukset ja vahvistamisen edellytykset
- DVV valvoo valtuutetun toimintaa.
  - valtuuttaja voi itse vaikuttaa valtakirjassa siihen, kuinka intensiivistä valvonta on.

Holhustoimilain mukainen edunvalvonta

- Termit: edunvalvoja ja päämies
- Edunvalvojan määrääminen edellyttää **3 kriteerin** yhtäaikaista täyttymistä
  1. täysi-ikäinen on esim. sairauden tai heikentyneen terveydentilan vuoksi kykenemätön valvomaan etuaan taikka huolehtimaan itseään tai varallisuuttaan koskevista asioista **JA**
  2. hänen asiansa vaativat hoitoa **JA**
  3. asiat eivät tule asianmukaisesti hoidetuiksi muulla tavoin
- Edunvalvoja voidaan määrätä, jos se henkilö, jonka etua olisi valvottava, ei tätä vastusta.
- Jos henkilö vastustaa, edunvalvoja voidaan kuitenkin määrätä, jos vastustamiselle ei hänen tilansa ja edunvalvonnan tarve huomioon ottaen ole riittävää aiheutta.

- **Holhoustoimilain mukainen edunvalvonta on viimesijaista!**
- **Edunvalvonnan tarvetta ei välttämättä ole, jos**
  - henkilö hoitaa itse asiansa muun tuen turvin
  - maksut hoituvat suoramaksuna
  - asiat hoituvat ns. luonnollisena asioiden hoitona moitteettomasti esim. omaisten/ läheisten avulla
  - omaiset/ läheiset hoitavat asioita valtakirjalla tai tilinkäyttöoikeuksilla
  - asiat hoituvat sosiaalitoimen välitystilimenettelyllä
  - henkilö on tehnyt **edunvalvontavaltuutuksen**
- Edunvalvoja voidaan määrätä myös tiettyyn tehtävään (esim. kiinteistön myynti, perinnönjako).

Miten edunvalvojan voi saada?

Edunvalvojan määrää **Digi- ja väestötietovirasto** tai **käräjäoikeus**.

- 1) **Oma hakemus DVV:lle:**

- **henkilö itse** voi saada itselleen edunvalvojan tekemällä kirjallisen hakemuksen

Asian käsittelyssä hakijaa kuullaan henkilökohtaisesti.

- 2) **Hakemus käräjäoikeudelle:**

Hakemuksen **käräjäoikeudelle** voi apua tarvitsevan ohella tehdä myös ***tämän vanhempi, aviopuoliso, lapsi tai muu läheinen***.

Myös **DVV** voi tehdä hakemuksen käräjäoikeudelle

- 3) Kenen tahansa **ilmoitus** DVV:lle edunvalvonnan tarpeessa mahdollisesti olevasta henkilöstä

Kuka edunvalvojaksi?

- Edunvalvojaksi voidaan määrätä tehtävään sopiva ja suostuva henkilö, jolla on riittävä taito ja kokemus.
  - usein edunvalvojana toimii **lapsi, aviopuoliso tai muu läheinen.**
- Toinen vaihtoehto on **yleinen edunvalvoja**, joka hoitaa näitä tehtäviä työnsä puolesta.
  - yleiset edunvalvojat ovat valtion palveluksessa, *edunvalvontatoimistoissa.*
- DVV valvoo edunvalvojien toimintaa

Edunvalvojan tehtävät

- yleensä edustaa päämiestä **taloudellisissa ja omaisuutta** koskevissa asioissa
- Joskus myös **henkilöä** koskevissa asioissa (esim. hoitoon ja asumiseen liittyvät)
  - näissä edunvalvoja voi kuitenkin edustaa päämiestä vain silloin, kun päämies itse ei ymmärrä asian merkitystä.
- Toimintakelpoisuuden rajoittaminen harvinaista

Edunvalvojan tehtävät

- Lahjoituskielto
- Kirjanpitovelvollisuus
- Luvanvaraiset oikeustoimet (esim. kiinteistön/ asunnon myynti)
- Tilintekovelvollisuus DVV:lle
- Edunvalvojan palkkio

Lisätietoja:

- Digi- ja väestötietovirasto
  - www.dvv.fi
  - Holhustoimen valtakunnallinen palvelunumero 029 553 6256 palvelee arkisin klo. 9-12
  - www.oikeus.fi
  - www.muistiliitto.fi → Miten turvaan tahtoni -opas oikeudelliseen ennakkointiin

